

مرکز مجاز امام صادق علیه السلام

سیوطی

جلسه (۱۰۷) ۳

استاد: وافی یزدی

موضوع: استثناء

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

از دیگر ادات استثناء، می توان به «سوی»، «سوی» و «سواء» اشاره کرد که بنابر قول اصح، همان احکام «غیر» را دارند اما نظر سیبویه این است که این ادات، همواره ظرف و منصوب هستند و فقط در ضرورت، از ظرفیت خارج می شوند. مصنف این نظر سیبویه را رد کرده است، با این مثال ها:

دعوت ربی ان لا یسلط علی امتی عدوا من سوی انفسها (سوی مجرور واقع شده)

و لم یبق سوی العدوا (سوی فاعل واقع شده)

فسواک بائعها و انت المشتري (سوی مبتدا واقع شده)

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

«لیس» یکی دیگر از ادات استثناء است که بوسیله آن مستثنی منصوب شده و خبر لیس قرار می گیرد: ما أنهر الدّم و ذکر اسم الله تعالی علیه فكلوه لیس السنّ و الظّفّر

«خلا»، «عدا» و «لایکون» نیز از ادات دیگر استثناء هستند: قام القوم خلا زیداً - قام القوم لا یكون زیداً

همچنین بوسله خلا و عدا می توان جر داد (که در این صورت حرف هستند): خلا الله لا ارجوا سواک...

اما اگر این دو، بعد از «ما» قرار گرفتند، باید مستثنی را نصب داد، زیرا «ما» ی مصدریه فقط بر سر جمله فعلیه می آید:

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ألا کلّ شیء ما خلا الله باطل